

Liutyi V. P., Kulia V. O. Social support of persons registered by probation: current state, problems and ways to overcome them

Based on the analysis of normative and methodological documents, the results of an empirical study conducted on the basis of territorial probation bodies revealed the problems of persons sentenced to punishments not related to imprisonment, conditions and real practice of providing them with social support services, identified problems of this activity and justified ways to increase its effectiveness.

It was found that the purpose of probation is not only to control the behavior of the convicts, but also to assist them in overcoming factors that can lead to repeated crimes. Such factors can be the problems and difficult life circumstances (SLS) of convicts. These studies have shown that the majority of convicts are met with such circumstances, the most common of which are unoccupiedness, material predicament, the use of psychoactive substances, destructive conflicts in the family and with the environment, negative emotional states and lack of proper living conditions. The main types of assistance to convicts in solving such problems in probation are informing, advising and redirecting to social service providers, social support from service providers – training, referral to employment and assistance in the treatment of addiction. The main problems of the existing system of social support of persons who are registered with the probation service are the insufficient diagnosis of their difficult life circumstances, the formal nature of the redirection and the lack of specialized social services. Implementation of the system of diagnosis of convicts on the basis of probation bodies, providing them with basic social services by interdisciplinary teams of specialists directly on the basis of probation departments, development and approbation of complex specialized services to probation subjects on the basis of territorial communities.

Key words: probation, probation, punishment, not related to imprisonment, correction, re-socialization, social services.

УДК 378.016.78.087.68(477.74)(092)

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.83.24>

Мартинюк А. К.

**ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ ОДЕСЬКОЇ ХОРОВОЇ ШКОЛИ
У МИСТЕЦЬКО-ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ СЕМЕНА ДОРОГОГО**

У статті розглянуто Одеську хорову школу у мистецько-освітньому просторі Семена Дорогого. Окреслено історичні основи Одеської хорової традиції; створення цілісного підходу до виконання хорових творів українських і західно-європейських композиторів як єдиного процесу формування національної хорової традиції. Розкрито навчальний процес Одеської диригентсько-хорової школи, який відіграє основну роль у реформуванні мистецької освіти вищих навчальних закладів в Україні. Виявлено, що мистецький шлях Семена Дорогого є прикладом універсалізму творчої особистості, індивідуальної своєрідності та неповторної виразності кожного справжнього митця. Аналізується широкий спектр його мистецької діяльності в аспекті виявлення різних векторів творчості митця: виконавського доробку, педагогічної та творчої діяльності.

На основі аналізу наукових праць Одеської хорової школи визначено, що видатний митець надавав особливого значення важливості опанування знань, навичок і вмінь диригентського мистецтва. Акцентується твердження, що репетиційний процес із предмету “Диригування” у навчальному процесі, на думку Семена Дорогого, передбачає відповідальність майбутнього фахівця, який вирішив присвятити себе диригентській професії.

Висвітлюються проблеми виконавського процесу, специфіки репетиційної роботи над хоровими творами. Охарактеризовано репертуарну політику хорових колективів під керівництвом Семена Дорогого як провідної особливості диригентсько-хорової традиції Одеської хорової школи. Виявлено значення жанрово-семантичних можливостей виконавського стилю хорових колективів під керівництвом Семена Дорогого. Визначено, що професійна майстерність видатного митця хорової справи передбачала національні пісенні традиції та забезпечувала особливість цих традицій у сучасному соціокультурному середовищі.

Наголошено на тому, що видатний хоровий диригент і педагог, представник Одеської хорової школи Семен Дорогий є безпосереднім активним співучасником українського мистецького життя з високим професійним потенціалом. Його творча діяльність сприяє розбудові та формуванню сучасного контексту духовного життя України. Узагальнюючи викладене вище, зазначимо, що мистецько-освітня діяльність Семена Дорогого визнана значним внеском у розвиток диригентського мистецтва української культури.

Ключові слова: мистецтво, освіта, Одеська хорова школа, диригування, Семен Дорогий.

Сучасні умови потребують вивчення музично-виконавської діяльності педагогічних шкіл, які виступають важливим чинником інтеграції українського музичного мистецтва у європейський і світовий соціокультурний простір. Диригентсько-хоровий напрям відзначається особливою диференційованістю і, відповідно, значною різноспрямованістю естетичних засад, різними векторами репертуарної політики, самою манерою виконавства і тими цілями, яких прагне досягнути диригент – керівник хору. Незважаючи на несприятливі соціокультурні обставини для хорового руху, питома української традиції хорового співу все ще залишається дієвою [1]. У цьому процесі суттєву роль відіграє творча діяльність вітчизняних митців диригентсько-хорових шкіл.

Отже, метою статті є висвітлення мистецької діяльності яскравого представника Одеської диригентсько-хорової школи Семена Дорогого.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

1. Розкрити витoki і джерела формування художнього світогляду і мистецької діяльності Семена Дорогого.
2. Виявити контекстуальні зв'язки диригента із традиціями Одеської диригентсько-хорової школи.
3. Визначити хорову виконавську діяльність і педагогічні погляди видатного диригента Семена Дорогого.

Одеська хорова школа завжди була і залишається представником академічної традиції. Ретельний відбір репертуару і постійна увага до стильових аспектів виконуваної музики – це неодмінна риса творчої діяльності Одеської хорової школи. З цим пов'язана й особлива стильова особливість, що зберігається у виконавській діяльності усіх видатних хормейстерів-диригентів. Ця стильова особливість зумовлена орієнтацією на канонічні жанри, на фольклорні зразки в інтерпретації й обробці провідних представників української композиторської школи, на твори видатних західноєвропейських композиторів [5].

Розвиток Одеської хорової школи диригентсько-виконавського мистецтва середини ХХ століття тісно пов'язаний з іменем Семена Дорогого. Його надзвичайно плідна мистецька діяльність як хорового диригента і педагога стала важливим джерелом формування одеської диригентсько-хорової школи.

Для досягнення мети, розв'язання поставлених завдань було використано загальнонаукові методи теоретичного й емпіричного рівнів: теоретичні (аналіз філософської, мистецтвознавчої, психолого-педагогічної літератури з досліджуваної проблеми, її систематизація й узагальнення) – для формування концептуальних положень дослідження.

Вікові сімейні традиції естетичного виховання Семена Дорогого стали підґрунтям для формування гуманітарного світогляду і яскравої творчої індивідуальності майбутнього хорового диригента.

У 1947 році Семен Дорогий став студентом Одеської консерваторії, де вивчав мистецтво сольного співу в класі професора Олександра Карпатського. У 1951 році майбутній фахівець переводиться на другий курс диригентсько-хорового факультету, де вивчає мистецтво хорового співу в класі професора К. Пігрова, а диригування – у класі доцента Б. Лехницького.

Виконавська інтерпретація хорової класики та творів композиторів ХХ століття у студентському хоровому колективі під орудою професора К. Пігрова вразила Семена Дорогого глибиною розкриття музичної драматургії та красою вокально-хорового співу, який стане для нього найвищим художнім ідеалом, джерелом натхнення і власних творчих пошуків на теренах хорового виконавства і музичної педагогіки [2].

Після завершення навчання в Одеській консерваторії у 1954 році Семен Дорогий повертається до рідного міста, де розпочинається його надзвичайно плідна музично-виконавська і педагогічна діяльність. У Кіровоградському педагогічному інституті диригент заснував мішану хорову капелу, котра за короткий період досягла високої культури співу, глибини інтерпретації хорової музики і стала визначним явищем в історії національної музично-виконавської школи 60–70-х років ХХ століття. Виконавські та навчальні традиції студентської хорової капели стали підґрунтям для відкриття в інституті музично-педагогічного факультету. Втілення цих масштабних культурно-мистецьких та освітніх проєктів у життя віддзеркалюють видатний диригентський талант і педагогічна майстерність представника Одеської хорової школи – Семена Дорогого.

Навчальний процес у хорі педагогічного інституту під керівництвом Семена Дорогого вирізнявся системним характером і розгортався за такими основними напрямками, як: репетиції хору (тричі на тиждень), індивідуальні уроки із солістами, факультативні заняття із вивчення інших музичних дисциплін (теорії музики, сольфеджіо, хорознавства, диригування). У ґрунтовній праці про Семена Дорогого відомий музикознавець, професор С. Лісецький, висловлює думку про те, що “вивчення творів відбувалося по нотах, впроваджена система вокалізів і спеціальних вправ сприяли виробленню чистоти інтонації, строю, формуванню кантиленного звука, злитості партій тощо” [3, с. 45].

Роботу в педагогічному інституті С. Дорогий поєднує з викладанням музики у своїй рідній школі № 7, де керує також учнівським хором. Відомий хоровий диригент, член журі обласної шкільної олімпіади художньої творчості А. Хмара в одній зі своїх газетних публікацій відзначає належний рівень виконання дитячого хору під керівництвом Семена Дорогого: “Зразково урівноважені партії хору, їх зведено до єдиного тембрового звучання, що відповідає загальному характеру виконуваного твору” [3, с. 37].

Репертуар дитячого хору увібрав найкращі зразки української та зарубіжної хорової музики, а також перлини пісенної спадщини різних народів у художньому опрацюванні для хору. Окрасою концертних виступів колективу були такі твори, як “Заповіт” К. Стеценка, “Горные вершины” С. Танєєва, “Улетай на крыльях ветра” з опери “Князь Игорь” О. Бородіна, “В путь” Ф. Шуберта, народна пісня “Думи мої” в обробці С. Дорогого.

Семен Дорогий стояв у витоків заснування у Кіровограді музичного училища, відкриття якого відбулося у жовтні 1959 року. У цьому навчальному закладі митець очолив диригентсько-хоровий відділ, а також став керівником студентського хору і викладачем хорознавства, диригування і вокалу. Виконавський стиль студентського хору формувался у процесі звукового втілення хорової Шевченкіани, яка була однією із провідних ліній його навчальної та концертної діяльності. Тогочасна репертуарна політика студентського хору

була присвячена Великому Кобзарю – Т. Г. Шевченку. Тоді хор виконав такі твори, як “Заповіт” К. Стеценка, “Садок вишневий коло хати” Б. Вахнянина, “Реве та стогне Дніпр широкий” в обробці В. Косенка, “Думи мої” Є. Козака, “Тече вода в синє море” Б. Лятошинського.

Яскравою подією у культурному житті міста стала постановка опери “Катерина” М. Аркаса на сцені Кіровоградського музично-драматичного театру імені М. Кропивницького. Ідея виконання цього твору народилася у зв’язку із відзначенням 150-річчя від дня народження поета. Постановниками вистави стали: головний режисер М. Донець, головний диригент – С. Чумаченко, головний хормейстер – С. Дорогий. Музичну частину вистави було втілено за участю хору й оркестру музичного училища.

Надзвичайно близькою світовідчуттю Семена Дорогого була українська хорова музика, диригентське прочитання якої вирізнялося глибиною осягнення художньої концепції, інтонаційною чистотою й ансамблевою злагодженістю співу, тонким відчуттям літературно-поетичного і музичного синтезу в творах, розмаїттям звукових барв і неповторним національним колоритом. Це засвідчила довершена інтерпретація диригентом і хором таких шедеврів української хорової класики, як: “Оживуть степи, озера” із кантати “Радуйся, ниво непоплита” та “Туман хвилями лягає” з опери “Утоплена” М. Лисенка, “Льодолом”, “Літні тони” та понад 10 обробок народних пісень М. Леонтовича, кантати-поєми “Хустина” Л. Ревуцького, “Тече вода в синє море”, “Із-за гаю сонце сходить”, “По небу крадеться луна” Б. Лятошинського, “Сидить пташок на вишенці” Г. Майбороди, “Осінь”, “Зима” І. Шамо, “Цвіти, Україно” Є. Козака та ін.

Виконавська інтерпретація студентським хором під керівництвом видатного диригента хорової музики М. Лисенко вражала співвітчизників глибиною художніх концепцій, розмаїттям звукових барв і тонким психологізмом у відтворенні образної сфери, своєрідної музичної стилістики та неповторних національних ознак, вивчення якої у класі диригування стало для студентів важливим джерелом осягнення мистецтва диригування, формування тезаурусу гуманітарних і музичних знань. Образний світ, музична семантика й окремі аспекти виконавської інтерпретації хорових композицій М. Лисенка розглядалися у контексті вивчення інших музично-теоретичних і музично-історичних дисциплін, передусім таких, як аналіз музичних творів, гармонія, сольфеджіо, хорознавство, історія української музики. Отже, така система навчального процесу віддзеркалювала найкращі традиції української диригентсько-хорової педагогіки, сприяла розширенню світоглядних уявлень студентів про сутність музично-виконавського процесу, ставала важливим джерелом формування у майбутньому нових ідей у царині музичного мистецтва і педагогіки.

Музична культура і диригентський талант і Семена Дорогого розкрилися надзвичайно багатогранно в інтерпретації хорового твору М. Лисенка “Оживуть степи-озера”, який є фіналом п’ятичастинної кантати “Радуйся, ниво непоплита”. Літературну основу твору становить один із найцікавіших Шевченкових переспівів Біблії – вірш “Ісаія. Глава 35”. Диригент і хор глибоко осмислюють і відтворюють змістовну наповненість алегоричного тексту Т. Г. Шевченка, у якому представлено світлий, ідеальний образ нової, нескореної України, через біблійні символи змальовується майбутнє нації у напручуд оптимістичних і життєствердних барвах [4, с. 51]. Така художня концепція стала підґрунтям для втілення виконавцями образу всеосяжного масштабу.

Вивчення та звукове втілення твору “Оживуть степи озера” М. Лисенка стало важливою віхою в історії хору музичного училища. Воно стало свідченням стрімкої динаміки розвитку хорового напрямку освіти у цьому навчальному закладі. Торкаючись суто педагогічних аспектів вивчення цього твору, відзначимо, що диригент вирізнявся особливим вмінням щодо стислого і ясного викладу навчальних завдань і їх послідовного вирішення, розбудови такої системи репетиційного процесу, початковий етап якого був позначений винятковою увагою до правильного відтворення звуковисотної сторони та метроритмічної організації хорового твору з поступовим ускладненням змісту навчання. Осягнення таких елементів хорової звучності, як стрій, ансамбль, культура мови у співі мало своїм підґрунтям використання низки дидактичних принципів, а також проведення аналогій із явищами природи, життя, інших видів мистецтва тощо.

Найвищі здобутки Семена Дорогого пов’язані з виконавським втіленням хорової музики М. Леонтовича. Незабутніми для диригента стали ті роки, коли він осягав її образний світ у хорі Одеської консерваторії під орудою професора К. Пігрова. Виконавська інтерпретація хорової музики М. Леонтовича диригент віддзеркалює її складність і семантичну багатозначність. Вона є відчутною на різних рівнях, таких як: жанрово-стильовий, композиційний та інтонаційно-семантичний. Відповідно до авторської концепції С. Дорогий прагне передати образно-смыслову двоплановість творів, яка відтворюється у наявності деяких шарів; образів розповіді – образів осмислення, образів дії-протидії.

Надзвичайно яскравим було диригентське прочитання Семеном Дорогим хорового твору М. Леонтовича “Дударик”. Навчальний процес щодо розучування та виконавської інтерпретації цього твору охоплював такі основні аспекти, як: розкриття змісту літературного першоджерела, усвідомлення жанрово-стилістичних рис музичної композиції, пошуки звукових барв щодо виконавського втілення основного інтонаційно-тематичного матеріалу в різних партіях хору як безперервної мелодичної лінії; опрацювання і відтворення різних прийомів хорового викладу.

Вивчення та виконавська інтерпретація цього твору хором музичного училища під керівництвом визначного диригента і педагога Семена Дорогого стало важливим джерелом прилучення студентів до національних духовних цінностей. Приєднуємося до думки визначного вченого-музиколога Л. Пархоменко про те,

що “цей твір позначений високими етичними ідеалами та має глибокий філософський підтекст. Втілені тут метафоричні образи життя і смерті народного музиканта символізують безсмертність його самобутнього мистецтва” [4].

Семен Дорогий увійшов в історію української музичної культури другої половини ХХ століття як фундатор професійної чоловічої хорової капели. Її створення стало знаковою подією того часу й ознаменувало відродження багатовікових традицій чоловічого хорового співу в нашій країні. Це були блискучі виступи, які отримали високу оцінку музичної спільноти і широкий резонанс у суспільстві. Образний стрій хорової музики, музична драматургія творів були розкриті капелою з надзвичайною глибиною і майстерністю. Розмаїття темброво-динамічних барв, тонке відчуття і відтворення національної своєрідності хорових творів залишили незгладимий відбиток у пам'яті сучасників. Це засвідчила довершена інтерпретація таких творів, як: “Закувала та сива зозуля” П. Ніщинського, хорова поема “Іван Гус”, “Вічний революціонер” М. Лисенка; хорові поеми “Прометей”, “Рано-вранці новобранці” К. Стеценка; “Гаю, гаю зелен розмаю” М. Леонтовича; “Над Прутом у лузі” С. Воробкевича; “Думи мої” в обробці Є. Козака, “Під березою впав наш товариш комбат” Б. Лятошинського. Окрасою концертної програми були також перлини зарубіжної хорової класики, зокрема такі твори, як: “Луна” Орландо Лассо, “Ave Maria” Ф. Шуберта, “Тихше, тихше” з опери “Ріголетто” Дж. Верді. У науковій праці професора С. Лісецького відзначається, що “художні образи Семен Васильович творить на основі уважного прочитання музичного тексту, поетичного слова, важливим у цьому творенні є характер подачі звука, темброві барви, темпоритм, вимова кожного слова” [3, с. 75].

Таким чином, яскраве мистецьке обдарування, висока музична освіченість, унікальний практичний досвід, винятковий педагогічний хист і чудові людські якості Семена Дорогого розкрилися надзвичайно багатогранно у процесі викладання дисципліни хорового диригування. Узагальнюючи вищесказане, можемо стверджувати, що важливими пріоритетами диригентської педагогіки Семена Дорогого були розвиток музично-творчих здібностей і музичного мислення студентів; оволодіння технікою диригування у всій її різноманітності; набуття досвіду самостійного вивчення хорової музики; диригентсько-технічне втілення хорових композицій різних стилів і жанрів; виявлення контекстуальних зв'язків із широким колом інших навчальних дисциплін.

Проведене дослідження відкриває перспективу для більш глибокого вивчення педагогічних умов підвищення якості професійної підготовки майбутнього педагога-музиканта.

Використана література:

1. Авдієвський А., Горбенко С. Освітня діяльність мистецької кафедри: від витоків до сучасності : історико-інформаційний довідник. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 190 с.
2. Bondar I. Basic Theoretical grounds of special subject: choir conducting : workbook for foreign students. Odessa, 2018, 88 p.
3. Лісецький С. Хоровий диригент Семен Дорогий. Вишневе : ПП “Альфа-студія”, 2004. 112 с.
4. Мартинюк А. Диригентська діяльність Миколи Олексійчука в контексті музичної культури Поділля другої половини ХХ – початку ХХІ століття : монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2019. 200 с.
5. Шатова І. Стилиевые основы одесской хоровой школы: монография. Одесса : Астропринт, 2013. 180 с.

References:

1. Avdievsky, A., Gorbenco, S. (2012). Osvitnya diyalnist mystetskoyi kafedry: vid vytyokiv do suchasnosti: istoryko-informatsiynyy dovidnyk [Educational activity of the art department: from the origins to the present: historical and information guide]. Kyiv [in Ukrainian].
2. Bondar I. (2018) Basic Theoretical grounds of special subject: choir conducting: workbook for foreign students. Odessa.
3. Lisetsky S. (2004) Khorovyy dyryhent Semen Dorohyy [Choral conductor Semyon Dorogy]. Vyshneve [in Ukrainian].
4. Martyniuk A. (2019) Dyrhentska diyalnist Mykoly Oleksiychuka v konteksti muzychnoyi kultury Podillya druhoyi polovyny XX – pochatku XXI stolittya [Conducting activity of Mykola Oleksiychuk in the context of musical culture of Podillya of the second half of the XX – the beginning of the XXI century]. Kamyanets-Podilsky [in Ukrainian].
5. Shatova I. (2013) Stylevye osnovy odesskoy khorovoy shkoly [Style foundations of the Odessa choral school]. Odessa [in Ukrainian].

Martyniuk A. K. Odessa Choral School in the artistic and educational space of Semen Dorohyi

In the article it is examined Odessa Choral School in the artistic and educational space of Semen Dorohyi. The historical bases of Odessa choral tradition are outlined; creation of a holistic approach to the performance of choral works by Ukrainian and Western European composers as a single process of formation of the national choral tradition. It is revealed that the educational process of Odessa Choral.

School plays a major role in reforming the art education of higher education institutions in Ukraine. It is outlined that the artistic path of Semen Dorohyi is an example of the universalism of the creative personality, individual originality and unique expressiveness of each real artist. A wide range of his artistic activity is analyzed, in the aspect of revealing different vectors of the artist's creativity: performing work, pedagogical and creative activity.

Based on the analysis of the scientific works of Odessa Choral School, it was determined that the outstanding artist attached special importance to the acquisition of knowledge, skills and abilities of conducting art. It is emphasized that the rehearsal process on the subject of “Conducting” in the educational process, according to Semen Dorohyi, presupposes the responsibility of a future specialist who has decided to dedicate himself or herself to the conducting profession. The problems of the performance process, the specifics of rehearsal work on choral compositions are covered. The repertoire policy of choirs under the direction of Semen Dorohyi is characterized as a leading feature of the conducting and choral tradition of Odessa Cho-

ral School. The significance of genresemantic possibilities of performing style of choirs under Semen Dorohyi's direction is revealed. It is determined that professional skills of the outstanding choral artist provided for national song traditions and peculiarity of these traditions in the modern socio-cultural environment.

It is emphasized that the outstanding choral conductor and pedagogue, the representative of Odessa Choral School Semen Dorohyi is a direct active participant of Ukrainian artistic life with high professional potential. His creative activity contributes to the development and formation of the modern context of the spiritual life of Ukraine. Summarizing the above mentioned, it should be noted that the artistic and educational activities of Semen Dorohyi are recognized as a significant contribution to the development of conducting art of Ukrainian culture.

Key words: art, education, Odessa Choral School, conducting, Semen Dorohyi.

УДК 377.091.2

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.83.25>

Волкова С. Є., Мельник О. Ф., Шемет О. Ф.

ДОТРИМАННЯ ВИМОГ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Обґрунтовано важливість застосування системного підходу в реалізації виховної роботи в закладах фахової передвищої освіти. Зазначено, що в умовах розбудови української державності, процесів глобалізації та євроінтеграції в освіті винятково важливою є вимога підготовки не лише спеціаліста з високим рівнем професійної підготовки, а й особистості зі сформованими рисами громадянина своєї держави, готового працювати задля її розвитку та соціально-економічного прогресу.

У статті наведено тлумачення понятійних категорій “система”, “системний підхід”, обґрунтовано пріоритетність останнього в організації виховної роботи, описано структурні компоненти виховної діяльності в Житомирському базовому фармацевтичному фаховому коледжі, зокрема мету, завдання, зміст виховної роботи, суб’єкти виховного впливу.

Визначено основні напрями системи виховної роботи, як-от національно-патріотичний, інтелектуально-духовний, громадянсько-правовий, художньо-естетичний, трудовий та профорієнтаційний, сімейно-родинний, фізичний та утвердження здорового способу життя; описано практичні аспекти реалізації системного підходу. Наголошено, що застосування системного підходу в підготовці спеціалістів медичної та фармацевтичної галузей здійснюється на основі взаємодії трьох взаємопов’язаних компонентів: 1) системної організації освітнього процесу; 2) системного структурування навчально-наукового знання; 3) створення підсистеми суб’єкт-суб’єктної взаємодії між учасниками навчально-виховного процесу (“викладач – студент”, “студент – студент”, “студент – роботодавець”).

Наведено перелік форм і методів виховних заходів, за допомогою яких здійснюється практичне втілення змісту та тематики виховної роботи.

Ключові слова: система, системний підхід, заклади фахової передвищої освіти, професійна підготовка фармацевтів, спеціалістів із лабораторної діагностики.

Політичні та соціальні процеси, що відбуваються в Україні і спрямовані на утвердження незалежності Української держави, демократичних засад її розвитку, вирішення глобальних суспільно-економічних проблем, зумовлюють необхідність підвищення інтелектуального і духовного потенціалу суспільства, підготовки нової генерації фахівців, здатних створювати найновіші технології, а також посилення виховної роботи в сучасній національній моделі вищої та фахової передвищої освіти України. Пріоритети в державі відкривають нові підходи до здійснення виховної діяльності зі студентською молоддю в коледжі.

Зростання ролі особистості як професіонала і громадянина незалежної держави потребує нових підходів до навчання і виховання майбутніх фармацевтів та спеціалістів із медичної діагностики. В умовах інтеграції до європейського освітнього простору, ринкових відносин це має бути конкурентоспроможний фахівець із високим рівнем знань, умінь і навичок, зі стійкими моральними якостями, творчим мисленням, активною життєвою позицією та національною свідомістю.

Вагоме значення в професійному становленні фахівця має виховна робота в закладі освіти. Ефективність виховного впливу залежатиме від рівня структурованості виховної діяльності, можливостей практичної реалізації всіх виховних аспектів, що є можливим за умови використання системного підходу до організації виховної роботи.

Поняття “система”, “системний підхід” є достатньо розробленими як категорії, застосовні в загальній теорії пізнання та різних сферах науки і виробництва, починаючи з тлумачення цих понять як філософських категорій (Демокрит, Бертоланфі) та завершуючи дослідженнями сучасних учених, які використовують системний підхід як універсальний методологічний підхід у процесі наукового пізнання (Г. Атаманчук, Ю. Бех, І. Блауберг, О. Кустовська, М. Мескон, С. Оптнер, О. Остапчук, А. Слепцов). Особливості застосування системного підходу для дослідження педагогічних процесів обґрунтовували у своїх працях багато вітчизняних та західних вчених (Р. Андертон, М. Нейл, Н. Сільверн, С. Фагел, А. Холл, А. Алексюк, Ю. Бабанський,